

EN KIRKE I NØD

Bak bambusteppet i det røde China.

AV SVERRE HOLTH

Kommunistenes uventet hurtige underleggelse av hele det kinesiske fastlandet skyldtes for en stor del Kuomintangstyrets upopularitet. Utbredt korrupsjon, vedvarende inflasjon og økende skatter var forklaringen til tapet av popularitet. Soldatene fikk dårlig eller slett ingen betaling, måtte ofte både sulte og fryse, og hadde derfor liten kamplyst. De så ingen mening i å risikere liv og lemmer for å opprettholde tilstandene som de var. Ikke så få guvernører og militærledere så sitt snitt til å gå over i siste øyeblikk, og som belønning herfor fikk de fremtredende stillinger i det nye regjeringsmaskineriet, skjønt de ellers skulle ha vært «likvidert» for andre forhold.

Vi som fikk være vitne til «frigjøringen» av en eller annen storby i China, kunne ikke annet enn forundres over det sikre grepet som det nye styret hadde på tingene helt fra første dag. På utrolig kort tid hadde det alt under full kontroll. Mye forberedende arbeid var naturligvis blitt gjort av kommunistenes hemmelige agenter allerede før frigjøringen, især av studenter. Innen få timer var retningslinjene til det nye styret kjent i hver en krok gjennom oppslag og flyblad. Disse proklamasjonene vakte store forhåpninger innen alle lag av befolkningen inntil det ble klart hvordan de skulle fortolkes og settes i verk. Massearrestasjoner tok ikke til med en gang, og mange som hadde hatt bekymringer for sin egen sikkerhet, begynte å føle at det var nok ikke så farlig likevel. Så med ett slo politiet til. Tusener av «antirevolusjonære» og «spesielle agenter» ble bortført i nattens mørke timer, og massehenrettelsene begynte. Og siden har regjeringen med all mulig hensynsløshet og planmessighet fortsatt utryddelsen av alle potensielle fiender av kommuniststaten, mens resten av befolkningen skremmes til full underkastelse. De nye styrere påstår at de fengsler og henretter på folkets uttrykkelige ønske. Folket twin-

ges nemlig til å ta aktiv del i utryddelseskampanjen mot såkalte «reaksjonære» ved å angi venner og slektninger og ved å være med på de offentlige anklagemøtene («folketribuner») og henrettelsene. Endog barnehageelever er blitt tatt til slike blodige scener. Henrettelsene skal gi skinn av å være et spontant utslag av folkets rettferdige vrede. De skal altså tjene en dobbelt hensikt: både å inngyte folket frykt og å utbre den følelsen at «likvideringene» er en manifestasjon av folkets egen vilje og makt. Barn oppmuntres til å angi sine foreldre.

En intens «opplæringskampanje» er satt i gang for å ensrette folkets tankegang og innstilling. Denne indoktrineringen omfatter praktisk talt hvert eneste individ i samfunnet. Folk i offentlig tjeneste, bankfunksjonærer, fabrikkarbeidere, sjøfolk, lærere, studenter osv. må alle benytte en viss tid hver dag til «hsioh-hsi» (opplæring). De lokale «folkekomiteer» holdes ansvarlige for indoktrineringen av alle individer i deres distrikter. Metodene som brukes, er gruppestudium, «selvkritikk», dramatiske forevisninger, oppslag, all-sang osv. Studiematerialet bestemmes av det offisielle propagandamaskineriet og inkluderer innføring i marxismens ABC, regjeringens politikk, internasjonale affærer, aktuelle spørsmål osv. Landet har naturligvis ingen fri presse lenger. Hele undervisningsverket er basert på marxistisk ideologi og således planlagt at det skal tjene regjeringens politikk. Både lærernes og elevenes bevegelser er derfor strengt kontrollert av myndighetene.

Studiematerialet for denne masseopplæringen går hånd i hånd med spesielle kampanjer som settes i gang av regjeringen. Mens disse kampanjene pågår, konsentreres teaterstykkene, oppslagene, avisene, gruppediskusjonene osv. om ett bestemt tema. Hittil har disse kampanjene omfattet følgende temaer: «Seierslånet», pengeinnsamlingen for hungersnødslidende i Sentral-China (det ble hvisket at pengene trengtes for regjeringens eventyr i Korea), «anti-Amerika og hjelp til Korea»-kampanjen, «den patriotiske pakt-bevegelsen» (fagforeninger, funksjonærer i samme forretning, arbeidere i samme fabrikk og andre grupper, undertegnet seg imellom en «pakt» hvis høytydelige løfter gikk ut på en større personlig ytelse i arbeid og samfunn og en kraftigere støtte av regjeringens politikk), pengeinn-

samlingen til fly og kanoner for de kinesiske troppene i Korea, utryddelseskampanjen mot anti-revolusjonære: jordeiere, «tyranner» og «spesielle agenter», utryddelsen av korrupsjon i det offentlige liv, oppløsningen av «enhets-sekten» («yi-kuan chiao», en synkretistisk religiøs sekt som beskyldes for å ha hatt politiske forbindelser), undertrykkelsen av den katolske menighetsbevegelsen «Marias Legion» (som også beskyldtes for politisk aktivitet) og den nye ekteskapsloven.

Kommunist-China er en typisk moderne politistat. Flere mennesker – særskilt unge menn og kvinner som er tatt ut av skolene – er ansatt i statens tjeneste enn noensinne før i Chinas historie. Gjennom denne hærsikre av lønnede agenter øver staten fullstendig kontroll over hver by og landsby, hver familie og hvert individ. Folk er ikke bare fratatt talefriheten; de har ikke engang friheten til å forholde seg tause. En uttalt opposisjon mot regjeringens offisielle politikk ville bety forfølgelse og fengsel; men en unnlattelse av å støtte regjeringens politikk lydelig og positivt ville like mye fremkalle mistanke, for alle må være «positive» (chi-chi) og «uforbeholdne» (t'an-peh). Og hva som er enda mer diabolsk: enhver må uten forbehold ta konsekvensene av sitt «ja» til partiets politikk uten moralske og humane skrupler (wu-ch'ing). For Kommunistpartiet tar naturligvis ingen moralske hensyn. Det har ingen absolutt standard i spørsmålet om rett og vrangt. Det som tjener partiet, er riktig og sant; andre hensyn spiller ikke inn.

Jordreformen er allerede gjennomført på de fleste stedene. Et stort antall av den skolerte delen av befolkningen har deltatt i det kompliserte jordfordelingsprogrammet, derav også ikke så få kristne ledere og teologiske studenter. Særlig i den første tiden ble programmet gjennomført med mye råskap og vondt blod. Det har vært atskillig bedre i den senere tiden. Som man vil forstå, består jordreformen i at bøndene får eiendomsretten til den jorda de har fått seg tildelt; spørsmålet om nasjonalisering av jorda har ennå ikke vært drøftet. Hvorvidt bøndenes kår under det nye systemet er noen betydelig forbedring, er det for tidlig å si noe om.

Nasjonaliseringen av industrien, transportmidlene og vareomsetningen foretas skrittvis. Den handlende klassen elimineres gradvis, og kapitalen overføres til utbygging av industrien. Mange privat-

forretninger er allerede blitt nødt til å innstille sin virksomhet, og regjeringen oppretter kjøps- og salgssentraler i deres sted.

Det kan ikke nektes at store forbedringer har funnet sted på visse områder. Kommunikasjonene er betydelig forbedret, et kolossalt arbeid er blitt utført allerede for å forebygge oversvømmelser ved å bygge moderne kontrolldammer på Huai-elva og langs andre vassdrag. Stabiliseringen av de nye pengene («folkets myntenhet») og prisnivået i det hele tatt, er i seg selv en stor vinning. Men her må man igjen regne med den rollen frykt og gjennomført spionasje spiller. Ved skånselsløs anvendelse av de strengeste straffer for overtredelse av gjeldende reglementer, kommer man spekulantene til livs på en effektiv måte. Hva regjeringens nåværende økonomiske politikk angår, så skiller ikke Mao Tse-tungs såkalte «nye demokrati» seg synderlig fra NEP-perioden i Russland i 20-årene. I det hele tatt er det opplagt at Kommunist-China har kunnet spare seg en hel del eksperimentering nettopp fordi det har kunnet følge Sovjet-Russlands forbilde så nøye og har kunnet nyte godt av de erfaringene den russiske kollegaen har høstet i løpet av de siste tretti årene. Dette forklarer også grunnen til at de kinesiske kommunistene har kunnet gjøre det i løpet av to år som det tok russerne mye lenger tid å utføre. (En annen faktor er naturligvis den tingen at China siden «frigjøringen» ikke har hatt store fremmede hærstyrker å kjempe med innen landets grenser slik som tilfelle var i Russland.)

Men har det vært framsteg, så må det i sannhetens navn medgis at prisen har vært kolossal. Hele befolkningslag er blitt utryddet eller styrtet ned i bunnløs fattigdom. Hensikten synes å være å gjøre hver borger direkte eller indirekte avhengig av staten for sitt levebrød, og således gjøre ham til et lydige redskap. Mens de tidligere privilegerte klassene er blitt «likvidert», og mens arbeiderne, bøndene og soldatene er blitt gitt en mye mer ærefull stilling i samfunnet, så er det også et faktum at et nytt aristokrati holder på å dannes innen partiet og armeen. Det er betegnende at folk i alminnelighet, trass i all «opplæringen» de har hatt, helt ubevisst taler om landets nåværende herrer som «de» (t'a-men), i motsetning til dem selv «vi» (ngo-men).

For første gang siden Mandsjudynastiets fall er China effektivt forenet under et sentralstyre. Det kan ikke nytte å ville benekte at

det nye China holder på å gjøre store framsteg politisk og økonomisk, og at det om ikke lenge vil bli en stormakt med veldige muligheter. Landets nye herrer ikke bare indoktrinerer folket med kommunisme; de vet også å spille på de nasjonalistiske strengene. En fanatisk patriotisme skal piskes fram. Den nedrige behandlingen utlendingene får i China i dag, skriver seg fra en gjenoppblussen av den ånden som fremkalte Bokseropprøret i 1900. Patriotisme og fremmedhat utnyttes av kommunistene med stor behendighet, bare at de ikke får lov å løpe linen helt ut denne gangen. Kommunistene forstår selvsagt at en gjentakelse av blodbadet fra 1900 ikke ville tjene deres sak i dag. Men de lar med vilje utlendingene bli ydmyket og tilsvertet fordi dette har en «oppdragende betydning» for folket som er vitne til det. Når så denne «anskuelsesundervisningen» er over, får utlendingene lov å forlate landet heller enn å bli «likvidert». I løpet av de siste tjue-tretti årene er det blitt talt så mye om «det fredsæle China» trass i at vel få land har hatt så mange kriger — innbyrdes og utad — som China. Verdensopinionen vil sikkert bli en helt annen den dagen China presenterer seg som førsteklasses militærmakt styrt av en vel disiplinert minoritet besjelet av ideologisk fanatisme. I denne sammenhengen kan det være av interesse å nevne at like etter «frigjøringen», og før streng atskillelse var blitt gjennomført, kunne vi i den storbyen hvor vi arbeidet, høre de ungdommelige kommissarer i «frigjøringsarmeen» skryte av at de holdt på å utdanne kadres for Tibet, Nepal, India, Burma, Thailand, Indo-China og Malaya. Enkelte ting som har hendt senere, har vel vist at det som ble sagt den gangen, var mer enn tomt praleri. Det påstås at forberedelser lenge har vært underveis i China for «frigjøringen» av de ovennevnte landene. Overkommandoen skal ha sitt hovedkvarter i Kunming i Yunnan-provinsen, som er det naturlige utgangspunkt for en slik kampanje.

Det ble ikke med en gang klart hva kommunistregjeringen egentlig aktet å gjøre med den kristne kirken. Den nye konstitusjonen garanterte full religionsfrihet, og til å begynne med var de nye styrere for opptatt med andre ting til å kunne vie den kristne kirken noen oppmerksomhet. Først litt etter hvert ble det klart at løftet

om full religionsfrihet betydde ikke det som vi hadde håpet det skulle bety. Regjeringen hadde sikkert en plan helt fra begynnelsen. Undervisningsdepartementets viseminister kom med en uttalelse under det nå så berømte møtet for kirkeledere i Peking i mai 1951, som åpenbarte noe av hva regjeringen hadde i sinne. Han uttalte at frysingen av kinesiske tilgodehavender i Amerika hadde gitt den kinesiske regjeringen et velkomment høve til å iverksette planer som den opprinnelig hadde tenkt å iverksette på et senere tidspunkt, nemlig å nasjonalisere skoler, hospitalet og andre institusjoner som var opprettholdt ved hjelp av midler som kom fra amerikanske eller andre lands misjonsselskaper, og således gjøre en ende på Vestens kulturelle invasjon i China under religionens kappe. I sin tale brennemerket han alle misjonærene som «imperialismens agenter». Et interessant spørsmål (som ingen kan besvare med noen bestemthet i dag) melder seg uvilkårlig: Hvordan ville det ha gått den kristne kirken og dens institusjoner i China hvis Peking-regjeringen ikke var blitt innblandet i Korea-krigen?

Til å begynne med fikk ikke «reformbevegelsen» innen kirken alminnelig tilslutning. Det var ikke så få som nektet å undertegne «manifestet» som dr. Y. T. Wu og en del andre hadde utarbeidet. Blant dem som nektet, var Den anglikanske kirkes bispekollegium. Dette sendte ut et hyrdebrev der menighetene ble tilskyndet til å sette sitt hus i orden og å gjøre seg økonomisk selvstendige på kortest mulig tid. Det uttalte også at kirken ville støtte regjeringens sosiale politikk og at de kristne lik sin Mester måtte fordømme all urettferdighet, imperialismen og utbytting. Biskop Robin Cheng, bispekollegiets formann, fikk et skarpt brev fra dr. Wu, som brennemerket bispekollegiets skritt som et «forsøk på å splitte de kristnes rekke». Det var ikke nok å fordømme imperialismen i alminnelighet. Kirken måtte utvetydig fordømme amerikanerne som imperialister og krigshissere. Dr. Wu lot biskop Cheng forstå at man i regjeringens kretser i Peking fulgte nøye med i hva bispekollegiet foretok seg. Han endog ga biskop Cheng en tidsfrist og en trusel om at Cheng selv måtte ta følgene om han ikke innen den fastsatte tiden hadde undertegnet manifestet på bispekollegiets vegne. Da tiden var utløpet, nektet Cheng framleis å undertegne, og valte

heller å gå av som formann for bispekollegiet. Det som skjedde i de nærmest følgende ukene, er iallfall for undertegnede til dags dato et uoppklart mysterium. Det kan bare konstateres at innen kort tid hadde biskopene ikke bare fulgt parolen og underskrevet manifestet, men de var også å finne som aktive deltakere i reformbevegelsen.

«Anklagekampanjen» (k'ung-su yün-tung), som nå har pågått i over et halvt år, har vært et av de mørkeste blad i kirkens historie i China. Hele bevegelsen er naturligvis i bunn og grunn ukristelig, ja antikristelig. En kan si at kirken blir avkristnet innenfra. En mer effektiv måte til å ødelegge kirken på, kunne kommunistene ikke ha funnet på. I første omgang er det misjonærene og misjons-selskapene som skal tilsvertes og bringes i miskreditt. At det bakom hele misjonsbevegelsen skulle ligge høye og edle motiver, må betraktes som uvederheftig tale. De virkelige «fakta» bringes nå fram i lyset, og tingene kalles med sine rette navn. Det blir da «klart» at hele misjonsarbeidet er kun et ledd i Vestens imperialistiske planer, en kulturell invasjon som skal bane veien for den politiske og økonomiske invasjon av Østen i alminnelighet og av China i særdeleshet. Man har visst å utnytte til fulle den omstendighet at misjonsarbeidet ble tilgodesett i enkelte av de traktatene som China måtte undertegne med Vestens nasjoner i det forrige århundret. Det har vært forstemmende å høre fremstående protestantiske kirkeledere komme med uttalelser med vidtrekkende konsekvenser som de selv måtte vite ikke var sanne. En liste over alle dem som har tatt del i denne bedrøvelige kampanjen, ville omfatte praktisk talt samtlige protestantiske kirkeledere i China i dag. Misjonærer er blitt anklaget på offentlige møter av sine nærmeste kinesiske kolleger og venner, og det har dessverre ofte vært rett og slett et Judas-spill.

De styrendes helt opplagte hensikt er å gjøre det som det til slutt blir igjen av den kristne kirken i China, til et lydige redskap for kommunismen. Den vidt proklamerte «religiøse friheten» betyr i praksis knapt mer enn frihet under visse restriksjoner til å holde offentlige gudstjenester. Det kan ikke bli tale om søndagsskoler, evangelisering, skoler, hospitaler eller veldedighetsinstitusjoner i det hele tatt. Man kan få lov å «tro» på hvilken som helst religion,

men ikke å omsette denne troen i samfunnsgagnlig virke. For å bruke det bibelske språket: man kan få lov å ha en «død tro», men ikke en «levende tro» som viser seg virksom i kjærlighet. I kommunistenes øyne er naturligvis all religion «opium for folket», rett og slett overtro. I offentlige kunngjøringer blir da også kristne prester og forkynnere satt i klasse med spåkjerringer, trolldomskunstnere, buddhist- og taoistprester osv. Slikt ukrutt kan i det høyeste tolereres i samfunnet, men ikke mer.

Folk holder seg borte fra gudstjenestene, både fordi de ikke våger å være kjent som kirkegjengere, og ofte også fordi de ikke føler at de får noen åndelig hjelp når prekestolene i så stor utstrekning brukes til politisk propaganda, og det endog til politisk propaganda som i høy grad står i motsetning til hva Det nye testamente lærer. Mange, især unge, har simpelthen gjort som Demas — avsverget sin kristentro helt ut. Grunnen er opplagt. Det står helt klart for dem at de ikke har noen fremtid i samfunnet dersom de fortsetter å være kjent som kristne. De vil aldri få full tillit, og alle stillinger av noen betydning vil være stengt for dem.

Christian Literature Society i Shanghai utga for noen år siden en ganske god bok som ga et omriss av den kristne kirkes historie i China. Den var skrevet av en kineser. Forleden dag rykket forfatteren inn en artikkel i «Kristelig Ukeblad» (T'ien Fong), der han beklaget i høye toner at han overhodet hadde skrevet denne boka. Blant de mange uetterrettelighetene som boka inneholdt, nevnte han at han hadde gitt Robert Morrison, Timothy Richard og liknende beryktede «imperialister» altfor god omtale; dessuten hadde han fremstillet Bokseropprøret i et feilaktig lys. Helst burde han skrive boka om igjen i lys av den dypere innsikten han nå hadde fått, men det var han for gammel til å gjøre. Derfor ba han at alle som hadde et eksemplar av boka, ville være så gode å kaste den på varmen så fort som mulig.

Mange vil spørre hvordan de protestantiske kirkelederne forsvarer alt dette ut fra et kristelig synspunkt. Spør man, vil man uvegerlig få dette svaret: «Vi gjør det for å beskytte kirken.» For ikke så lenge siden stilte undertegnede dette spørsmål til en av de aller fremste kirkelederne i China: «Hvordan kan dere mene å kunne

beskytte kirken når mye av det som blir sagt og gjort simpelthen ikke stemmer med sannheten?» Svaret hans var om lag slikt: Etter hans skjønn hadde det ennå ikke vært noe kompromiss om avgjørende spørsmål, dvs. om rent *religiøse* spørsmål. Hvis landets regjering noensinne ville forsøke å berøve kirken dens frihet til å tilbe Gud, så ville kirken kjempe til siste skanse. Kampen hadde hittil stått om uvesentlige ting, derfor hadde de kinesiske kirkelederne valt kompromissets linje. Sannheten var ikke oppgitt, om man vel så smått hadde begynt å lete etter nye definisjoner og fortolkninger. Han betonte at utlendingene burde forsøke å forstå den kinesiske mentaliteten og de metodene som kineserne brukte for å bringe seieren i havn. «Dette,» sa han, «er vår måte å vinne seieren på.» Han kunne ikke eller ville ikke se at det var galt og farlig slik å skille det rent religiøse ut fra det etiske, at vårt forhold til Gud slett ikke kunne tenkes i isolasjon fra vårt forhold til andre mennesker, ja at vårt gudsforhold i bunn og grunn ikke er annerledes enn slik det uttrykker seg i våre menneskelige forhold.

Det er både interessant og viktig å legge merke til at denne drastiske innstillingen nå aksepteres av alle protestantiske kirkeledere uten hensyn til hvilke kirkesamfunn de tilhører. De omfatter de mest ulike typer, fra de mest høykirkelige til de ultra-evangeliske. Rent nasjonale kirkedannelser som aldri har hatt noen direkte forbindelse med Vestens kirker, greier seg naturligvis mye lettere overfor myndighetene; men overfor de her nevnte spørsmålene stiller de seg solidariske med de andre.

Ved overtagelsen av kristne institusjoner har de lokale myndighetene fulgt en bestemt fremgangsmåte. Overtagelsen forberedes ved en nedragningskampanje der det konstateres ved hjelp av «fakta» at disse institusjoner har vært opprettholdt for å «forgifte kinesernes sinn og således tjene imperialismens skumle hensikter». I denne nedragningskampanjen spiller naturligvis studentene en fremtredende rolle. Når så institusjonene blir offisielt «tatt over», får publikum høre at det er blitt gjort for å «imøtekomme folkets uttrykkelige ønske».

Hvor mye er det så igjen av kirkens arbeid i China? Det kan være farlig å generalisere, for rapportene fra de forskjellige stedene

varierer en del. Gjennomgående synes stillingen å være best i de store byene ved kysten. I de store områdene hvor kommunistene har hatt makten i åtte-ti år, er alt kristelig arbeid utslettet. I Sentral- og Vest-China er det muligens ikke mer enn fra ti til tjue prosent igjen av menighetsarbeidet sammenliknet med stillingen for to-tre år siden. Det kan altså konstateres at tapet har vært enormt.

Det som er skrevet ovenfor, angår den protestantiske kirken. I den romersk-katolske kirken er stillingen noe annerledes. Ingen katolsk biskop har sluttet seg til «reformbevegelsen», og bare en håndfull prester. Hundrevis av biskoper, prester og nonner har sittet og sitter i fengsel, fordi de har nektet å bøye seg. En del martyrer har det også vært. De menige katolske kristne utsettes for et voldsomt press fra myndighetenes side, og også de har måttet arrangere «anklagemøter». Men reformbevegelsen har ikke på langt nær fått et slikt tak som den har i den protestantiske kirken.

Ingen som har sitt hjerte i kirkens misjonsarbeid, kan unngå å gjøre sine refleksjoner i lys av hendingene i China i løpet av de siste to-tre årene. Vi konfronteres med nye og gamle problemer i en intensivert form. Det er både aktuelt og livsviktig for misjonen at dens ansvarlige ledere for alvor tar disse problemene opp til drøftelse. Her skal bare nevnes noen av de viktigste spørsmålene som melder seg.

1. Vi har nylig vært vitne til avslutningen av en epoke i den kristne misjonens historie i China. Nå er tiden inne til å ta et overblikk. Alt tilgjengelig materiell fra den nyss avsluttede tidsperioden må tas fram til ny undersøkelse og vurdering. Ble det begått alvorlige feil? Kunne enkelte av de nedslående og skuffende foreteelsene ved avslutningen av denne epoken vært unngått dersom misjonsarbeidet hadde vært drevet med andre midler og metoder? Hvorfor sviktet de protestantiske kirkelederne i så stor utstrekning da prøvelsens time slo? Ventet vi oss for mye av dem?

2. Har de innhøstede erfaringene i China noe å si misjonærene i andre land hvor en liknende utvikling allerede er ved å arbeide seg fram? I så tilfelle burde det være maktpåliggende å utnytte det materiellet som foreligger på best mulig måte. Det kunne for

eksempel tenkes at misjonærer med de nødvendige kvalifikasjoner kunne overføres til andre misjonsmarker hvor deres erfaringer i China kunne få stor betydning for arbeidets videre utvikling.

3. Hvordan skal forholdet i fremtiden bli mellom Chinas og Vestens kirker? Hvordan bør vår innstilling være overfor de kinesiske kirkelederne som har latt seg bruke til å tilsmusse sine vesterlandske kolleger og misjonsselskapene i det hele? Bør alt dette forties og forbigås uten videre, eller må noe mer til dersom et sant og fullt kristelig fellesskap skal kunne gjenopprettes?

4. Vi håper og ber at dagen må komme da vi skal kunne gjenoppta vårt arbeid i China. Hvilke forberedelser bør gjøres mens vi venter på den dagen? Hva bør misjonærenes stilling i den kinesiske kirken bli dersom de får lov å vende tilbake til arbeidet? Hva kan gjøres for å unngå tidligere feilgrep? Bruken av utenlandske penger vil bli et av de sværeste problemene. Et annet problem vil bli å kunne øve kontroll over individualistiske misjonærer og grupper som igjen vil insistere på å gå sin egen vei.

5. Hva vi nyss har opplevd i China, skulle ha noe meget viktig å si våre misjonsstrategier som nettopp nå holder på å legge planer for framstøt i andre deler av verden. Kunne det tenkes at det som synes å være en ny åpning, en dør, i virkeligheten er en felle? Man må ikke være for sikker i denne sak, eller uten videre anvende dette på bestemte land, som f. eks. Japan og Formosa. Sikkert er det iallfall at vi i vår planlegging behøver den Hellige Ånds ledelse og tukt. Det har brakt oss mye sorg og kvie å se i China hvordan fiendens mest dødelige våpen har vært nettopp den omstendighet at misjonsarbeidets ekspansjon foregikk i ly av traktatmessige og andre politiske begunstigelser. I de siste par årene har den kinesiske kommunistpressen behandlet det kristne misjonsarbeidets historie i China meget inngående. Leserne har fått en mengde detaljer som ikke en gang vi som har syslet med disse tingene i mange år, har hatt fullt kjennskap til. Ved å gi de historiske fakta en aldri så liten fordreining, kan skrupuløse demagoger oppnå en voldsom effekt, især når tilhørernes fanatisme er blitt vakt ved patriotisk propaganda. Den tiden vil sikkert komme da nasjonalismen igjen blusser opp i Japan. Mange ting tyder forresten på at den allerede holder

på å gjøre det. Er det ikke rimelig å anta at kirken da vil komme til å lide når fremmedfiendtlige demagoger dokumenterer at misjonens ekspansjon fant sted på et tidspunkt da den nøytt okkupasjonsmyndighetens godhug og beskyttelse? Ja, de vil endog kunne bevise at okkupasjonsmaktens høyeste militære leder bent fram ba misjonærene komme. Hvis en slik situasjon oppstår, kan det ikke tenkes at man da vil finne ut at skaden er større enn den første vinningen? Men, som sagt, om disse tingene tør ingen tale med skråsikkerhet. Det finnes jo ikke noen misjonsmark i dag hvor ikke politiske forhold gjør misjonen usikker. Det er noe som heter troens vågespill, og vi kan iblant bli for verdenskloke og. Men dette er iallfall sikkert: alle disse spørsmålene må vi nå begynne å arbeide med for ramme alvor.